

Zuid-Limburg

RES Regionale
Energie
Strategie

Energiegemeenschappen

Vraag en antwoord

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Wat is een energiegemeenschap?.....	2
2. Aan welke voorwaarden moet een energiegemeenschap voldoen?	2
3. Waarom zijn energiegemeenschappen belangrijk?	3
4. Wat is het voordeel van een energiegemeenschap?	3
5. Wanneer is het inzetten op een energiegemeenschap interessant?.....	4
6. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor de burger?	4
7. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor de gemeenschap?	5
8. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor gemeenten/overheid? .	5
9. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor MKB/andere bedrijven?	5
10. Wat is het verschil tussen een energiegemeenschap en een energiehubs?	5
11. Is een energievooperatie hetzelfde als een energiegemeenschap?	6
12. Wat is de relatie tussen energiegemeenschappen, energievooperaties en energiehubs?.....	7
13. Welke activiteiten kan een energiegemeenschap uitvoeren?	7
14. Welke rol heb ik als gemeente in het realiseren van een energiegemeenschap?	8
15. Hoe begin ik met de oprichting van een energiegemeenschap, is er een stappenplan?.....	8
16. Waar kan ik terecht met vragen over energiegemeenschappen?	9
17. Waar vind ik nog meer informatie over energiegemeenschappen?	9

Veel gemeenten zijn of gaan aan de slag met energiegemeenschappen, al dan niet als onderdeel van de pilotprojecten van de Provinciale Energiediensten Maatschappij (PEM). Maar wat zijn energiegemeenschappen precies? En wat is het verschil met energiecoöperaties en energiehubs?

In dit document geven we antwoord op de meest gestelde vragen:

1. Wat is een energiegemeenschap?

In de Energiewet (Staatsblad 2025,12) staat de volgende definitie: Juridische entiteit die ten behoeve van haar leden, vennoten en of aandeelhouders activiteiten op de energiemarkt verricht en als hoofddoel heeft het bieden van milieuvoordelen of economische of sociale voordelen aan haar leden, vennoten of aandeelhouders of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is, en niet is gericht op het maken van winst.

2. Aan welke voorwaarden moet een energiegemeenschap voldoen?

In de Energiewet (staatsblad 2025, 12, artikel 2.4) staan de volgende voorwaarden:

1. Een energiegemeenschap neemt in haar statuten, of, in geval van een personenvennootschap, in een overeenkomst, ten minste op dat:
 - a. De participatie in de energiegemeenschap open en vrijwillig is;
 - b. Dat de leden, vennoten, of aandeelhouders het recht hebben de energiegemeenschap te verlaten; en
 - c. De feitelijke zeggenschap over de energiegemeenschap is gelegen bij leden, vennoten of aandeelhouders die natuurlijke personen, micro-ondernemingen, kleine ondernemingen, gemeenten, waterschappen, provincies of gemeenschappelijke regelingen zijn
2. Een energiegemeenschap die hernieuwbare energieprojecten ontwikkelt, kan:
 - a. In aanvulling op het eerste lid, in de statuten of de overeenkomst opnemen dat de leden, vennoten of aandeelhouders van de energiegemeenschap enkel natuurlijke personen, gemeenten, waterschappen, provincies, gemeenschappelijke regelingen of micro-ondernemingen, kleine ondernemingen of middelgrote ondernemingen zijn; en
 - b. In afwijking van het eerste lid, onderdeel c, de feitelijke zeggenschap over de energiegemeenschap bij die leden, vennoten of aandeelhouders van de rechtspersoon leggen, die in de nabije omgeving van de hernieuwbare-energieprojecten zijn gevestigd; en

- c. In haar statuten bepalen dat de deelnemende leden, vennoten of aandeelhouders een gelijk stemrecht hebben.

3. Waarom zijn energiegemeenschappen belangrijk?

Ons energiesysteem verandert de komende jaren fundamenteel. Van een fossiel, centraal gevoed en gebalanceerd systeem gaan we naar een duurzaam, decentraal gevoed en gebalanceerd systeem. Daarmee komt onze energievoorziening midden in onze leefomgeving te staan. Tegelijkertijd krijgen inwoners en bedrijven steeds meer een eigen rol in de energievoorziening. Ze zijn niet langer alleen consument, maar ook producent van energie, bijvoorbeeld omdat ze zonnepanelen op het dak van hun woning hebben of omdat ze als energiecollectief samen een zonnepark of windmolen in lokaal eigendom hebben.

Om deze ontwikkeling verder te stimuleren heeft zowel de Europese Unie als Nederland het concept 'energiegemeenschappen' geïntroduceerd in de energiewetgeving. Via energiegemeenschappen kunnen burgers, lokale overheden en kleine ondernemingen samen energie opwekken, delen en verkopen.

Daarmee vormen de energiegemeenschappen (waaronder energiehub's) het decentrale en gedistribueerde energiesysteem van [De wereld van B.](#) (bron: website NPRES)

Energiegemeenschappen zijn een belangrijk onderdeel van de organisatie van dit decentrale energiesysteem. Ze maken het onder andere mogelijk energie te delen op dit lokale niveau waar dat voorheen niet kon en daarmee vraag en aanbod naar energie lokaal in balans te brengen.

4. Wat is het voordeel van een energiegemeenschap?

Het is nu in de wet geregeld dat inwoners, samen met lokale ondernemers, overheden en maatschappelijke instellingen, samen actief kunnen zijn op de energiemarkt en daarmee samen energie kunnen opwekken, opslaan, delen en leveren. De energiegemeenschap vormt het organisatiemodel waarbinnen dit democratisch en zonder winst oogmerk kan gebeuren.

Binnen een energiegemeenschap is het daarmee ook mogelijk om vraag en aanbod naar energie lokaal in balans te brengen. Energiegemeenschappen kunnen bijdragen aan het lokaal helpen voorkomen van netcongestie en verminderen van tekorten aan transportcapaciteit. Via de onderlinge afstemming over energie gebruik en opwek binnen de gemeenschap, kan er misschien ook, ruimte op het net vrij gemaakt worden.

Daarnaast kan een energiegemeenschap onder de leden een andere prijsafsprake (collectief vast prijs op basis van de kostprijs+) maken voor de stroom dan de huidige energiemarkt (goedkoop inkopen en het duurder verkopen). Bij energie delen gaat lokaal opgewekte energie niet eerst naar de markt, waar leveranciers er als tussenpersoon waarde uit onttrekken. Zo blijft de waarde, in de vorm van lagere en stabielere tarieven, automatisch binnen de gemeenschap. Het collectief opereert zo buiten de internationale energiemarkt. Het resultaat is dat veel mensen, in elk geval voor een deel van hun energierekening, een vaste, stabiele prijs betalen die niet afhankelijk is van de schommelingen op de markt. Dat wil niet per definitie zeggen dat daarmee energie betaalbaarder wordt.

(bron: <https://energiesamen.nu/verhalen/86/energie-delen-een-ongemakkelijke-waarheid-voor-de-status-quo>)

5. Wanneer is het inzetten op een energiegemeenschap interessant?

Het is voor iedere gemeente interessant om te kijken of energiegemeenschappen haalbaar zijn in de gemeente. Energiegemeenschappen zijn belangrijk in de toekomstige energievoorziening. Kern van een energiegemeenschap is dat deze het mogelijk maakt om energie op te wekken, op te slaan, te delen en te verkopen. Daarmee worden vraag en aanbod lokaal in balans gebracht. Dat kan op buurt-, wijk-, dorps- of stadsniveau en/of op gemeentelijk en regionaal niveau. Energiegemeenschappen kunnen ook met elkaar samenwerken. Om tot een succesvolle energiegemeenschap te komen is het belangrijk dat er energie is die verhandeld kan worden. Als lokaal energie wordt opgewekt biedt dat kansen voor het opzetten van een energiegemeenschap. Het belang van het realiseren van duurzame opwek in lokaal eigendom neemt hiermee toe.

6. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor de burger?

De burger kan deelnemen aan het energiesysteem en zijn/haar opgewekte energie delen. Zo kan bijvoorbeeld opgewekte energie van eigen zonnepanelen virtueel/ op papier gedeeld worden met een afnemer in de buurt die behoefte heeft aan de energie op dat specifieke moment. Het collectief van de energiegemeenschap kan dit voor de individuele inwoner regelen, zodat zij dat zelf niet hoeven te doen. Deelname aan zo'n collectief kan ook betekenen dat de inwoner een stabiele energieprij heeft waar hij zelf invloed op heeft.

7. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor de gemeenschap?

De gemeenschap heeft regie over het eigen energiesysteem in buurt, wijk, dorp of stad. En kan samen bouwen aan een eerlijke en stabiele energieprijs voor iedereen in die gemeenschap. Bij problemen of een calamiteit, kan de gemeenschap snel en voortvarend aan de slag om de gevolgen van die problemen of calamiteit op te vangen en ervoor zorgen dat iedereen de hulp krijgt die hij of zij nodig heeft. Er staat een goede organisatievorm waarbinnen snel besluiten genomen kunnen worden en men weet elkaar te vinden.

8. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor gemeenten/overheid?

Voor gemeenten en overheden is het interessant om in te zetten op energiegemeenschappen en zo te bouwen aan het decentrale energiesysteem en daarmee netcongestie en het tekort aan transportcapaciteit te helpen voorkomen. Via de onderlinge afstemming over energie gebruik en opwek binnen de gemeenschap, kan er misschien ook, ruimte op het net vrij gemaakt worden.

9. Waarom is inzetten op een energiegemeenschap interessant voor MKB en andere bedrijven?

Voor MKB en andere bedrijven zoals vermeld in de energiewet:

Een bedrijf kan deelnemen aan de energiegemeenschap en zijn/haar opgewekte energie delen. Zo kan bijvoorbeeld opgewekte energie van eigen zonnepanelen virtueel/ op papier gedeeld worden met een afnemer in de buurt die behoefte heeft aan de energie op dat specifieke moment. Het collectief van de energiegemeenschap kan dit voor individuele bedrijven regelen, zodat zij dat zelf niet hoeven te doen. Deelname aan zo'n collectief kan ook betekenen dat de ondernemer een stabiele energieprijs heeft waar hij zelf invloed op heeft. Op deze manier kan, net als bij energiehub, ruimte voor het bedrijf of andere bedrijven/burgers vrij gespeeld worden.

10. Wat is het verschil tussen een energiegemeenschap en een energiehub?

In een energiehub werken partijen, nu nog vaak bedrijven op bedrijventerreinen, samen om benodigde transportcapaciteit te verminderen, bijvoorbeeld door vraag en aanbod van

energie op elkaar af te stemmen. Een energiehubs kan ook een energiegemeenschap zijn, als deze voldoet aan eerdergenoemde voorwaarden. Omdat de energieprofielen van bedrijven en woonwijken goed op elkaar aan kunnen sluiten, ontstaan in de praktijk momenteel de eerste samenwerkingen tussen coöperatieve energiehubs en omliggende buurten die gezamenlijk een energiegemeenschap willen vormen. Hierbij kan de lokale overheid ook een deelnemer zijn.

11. Is een energiecoöperatie hetzelfde als een energiegemeenschap?

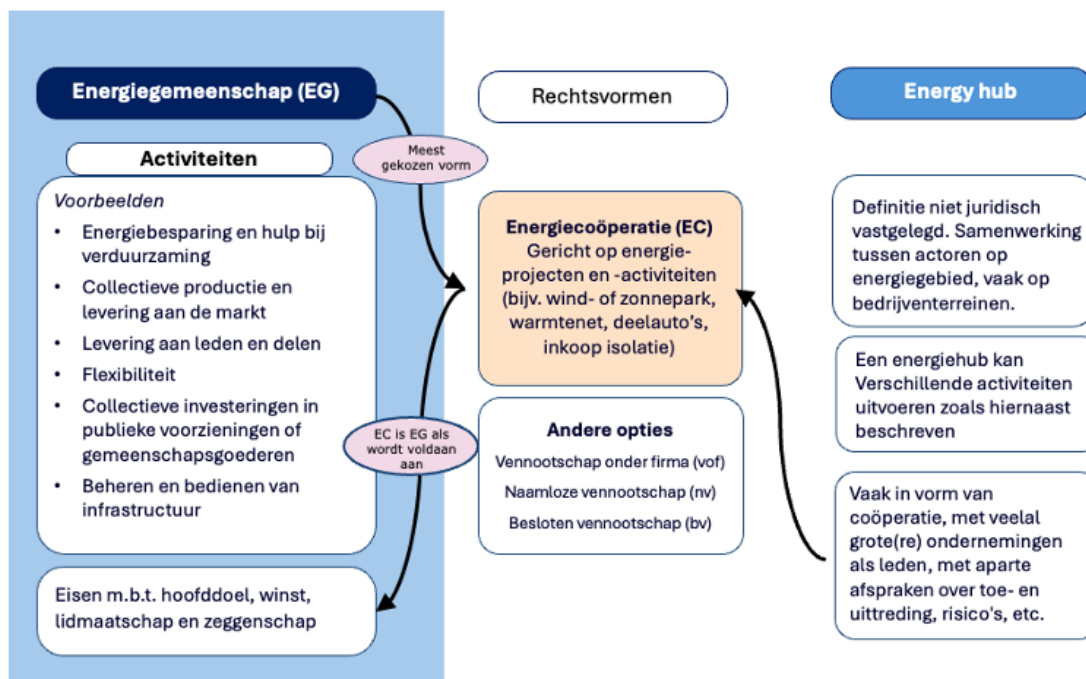
Lokale energie-initiatieven en energiecoöperaties zijn niet altijd een energiegemeenschap. Er is sprake van een energiegemeenschap als voldaan wordt aan een aantal voorwaarden die zijn vastgelegd in de nieuwe Energiewet die 1 januari 2026 in werking treedt. Deze voorwaarden zijn:

- het hoofddoel is om milieuvoordelen, economische voordelen en/of sociale voordelen te bieden aan de leden, vennoten of aandeelhouders⁶ of aan de plaatselijke gebieden waar het initiatief werkzaam is;
- het initiatief is niet gericht op het maken van winst;
- participatie in het initiatief is open en vrijwillig, deelnemers hebben het recht uit te stappen;
- feitelijke zeggenschap ligt bij de leden die natuurlijke personen, micro- of kleine ondernemingen, of gemeenten, provincies of waterschappen zijn.

De meest gekozen juridische vorm voor een energiegemeenschap is een coöperatie. Andere rechtsvormen zoals een vof, nv of bv zijn ook mogelijk.

(bron: Kamerbrief 29 september 2025 'De rol van energiegemeenschappen in het energiesysteem', DGKE-DSE/101327232)

12. Wat is de relatie tussen energiegemeenschappen, energiecoöperaties en energyhubs?



Figuur 1. Schematische weergave van de relatie tussen energiegemeenschappen, energiecoöperaties en energyhubs.

(bron: Kamerbrief 29 september 2025 'De rol van energiegemeenschappen in het energiesysteem', DGKE-DSE/101327232)

13. Welke activiteiten kan een energiegemeenschap uitvoeren?

Het kabinet geeft in de kamerbrief van september 2025 aan dat zij een aantal categorieën van activiteiten ziet die energiegemeenschappen kunnen uitvoeren die van belang zijn voor het energiesysteem, aansluitend bij de categorisering die TNO heeft gemaakt

(bron: TNO rapport: "De potentiële rol van energiegemeenschappen in het energiesysteem: impact op publieke waarden."):

- energiebesparing en hulp bij woningverduurzaming,
- collectieve investeringen in publieke voorzieningen of gemeenschapsgoederen (bijv. een speeltuin of verenigingsgebouw),
- collectieve productie en levering aan de markt,
- energielevering (elektriciteit en warmte) en energie delen,

- lokale afstemming vraag en aanbod, bijv. met flexibiliteitsoplossingen zoals opslag en vraagsturing,
- beheren en bedienen van infrastructuur (bijv. een warmtenet).

Door (combinaties van) deze activiteiten uit te voeren, hebben energiegemeenschappen de potentie om een positieve impact te hebben op het energiesysteem, zowel sociaal-maatschappelijk als technisch gezien.

(bron: Kamerbrief 29 september 2025 'De rol van energiegemeenschappen in het energiesysteem', DGKE-DSE/101327232)

14. Welke rol heb ik als gemeente in het realiseren van een energiegemeenschap?

De gemeente kan zelf onderdeel uit maken van de lokale energiegemeenschap. Als gemeente kan je het oprichten van een energiegemeenschap stimuleren. Stimuleren kan bijvoorbeeld door samen te werken met de lokale energiecoöperatie en het volgen van onderstaand stappenplan:

<https://www.duurzaamleudal.nl/energiegemeenschappen-in-leudal>.

Ook onderstaande handreiking biedt handvatten:

<https://energievanutrecht.nl/praktische-gids-voor-energiegemeenschappen/>

15. Hoe begin ik met de oprichting van een energiegemeenschap, is er een stappenplan?

Elke situatie is uniek. Er zijn diverse gemeenten die hier al stappen in hebben gezet en informatie hierover delen. Hieronder vind je een tweetal voorbeelden van een stappenplan:

De gemeente Leudal heeft een stappenplan opgesteld, dat vind je hier:

<https://www.duurzaamleudal.nl/energiegemeenschappen-in-leudal>.

Als je als energiegemeenschap energie wilt gaan delen, dan is er de praktische handleiding inclusief stappenplan opgesteld door de koepelcoöperatie Energie van Utrecht en WarmteLokaal in opdracht van de provincie Utrecht.

<https://energievanutrecht.nl/praktische-gids-voor-energiegemeenschappen/>

16. Waar kan ik terecht met vragen over energiegemeenschappen?

Binnen de provincie Limburg kan je bij diverse organisaties terecht voor hulp bij en vragen over energiegemeenschappen. De contactgegevens vind je hieronder

RES regio Noord- en Midden Limburg: Mark Gieling (RESNML) – m.gieling@venlo.nl

RES regio Zuid-Limburg: Mirjam Roorda-Knape (RESZL) – mirjam@knape-advies.nl

Provinciale Energiediensten Maatschappij (PEM): Renée van Enckevort (Provincie Limburg): rgc.van.enckevort@prvlimburg.nl

RESCOOP Limburg: secretaris@rescooplimburg.nl

17. Waar vind ik nog meer informatie over energiegemeenschappen?

- Algemene informatie: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/participatie/lokaal+eigendom/energiegemeenschappen/default.aspx>

voorbeelden:

- Provincie Limburg: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/participatie/lokaal+eigendom/energiegemeenschappen/3083485.aspx?t=Provincie-Limburg-steunt-energiegemeenschappen>
- Gemeente Leudal: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/participatie/lokaal+eigendom/energiegemeenschappen/3016035.aspx?t=Gemeente-Leudal-gaat-een-energiegemeenschap-oprichten>
- Gemeente Amsterdam: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/participatie/lokaal+eigendom/energiegemeenschappen/3130146.aspx?t=Amsterdam-energiegemeenschappen-zijn-volwaardige-partner-in-energietransitie>